

Lekcja 8

Qal imperfectum – sekwencje narracyjne w czasie przeszłym – **Qal imperfectum** czasownika **הָיָה** – zdania czasowe zaczynające się od **וַיְהִי**

1. Qal imperfectum

Fleksja czasownika w języku hebrajski nazywana *perfectum* (inna nazwa to *qatal*) była wprowadzona w lekcjach 4 i 5. *Perfectum* jest odmianą czasownika, który wyraża aspekt dokonany czynności. Natomiast fleksja *imperfectum* (nazywana też *yiqtol*) wyraża aspekt niedokonany czynności; najczęściej czasownik w *imperfectum* będzie tłumaczony w czasie teraźniejszym lub przyszłym.

Imperfectum jest odmianą używającą przede wszystkim przedrostków, jakkolwiek są w niej obecne również elementy przyrostkowe. Dodajmy, że tryb rozkazujący czasowników oraz bliskie mu znaczeniowo *iussivus* i *cohortativus* bazują na formie przedrostkowej *imperfectum*.

1.1 Odmiana *imperfectum* czasownika **קָטַל** (zabił)

3ms	יִקְטֹל	<i>yiqṭōl</i>	on zabije
3fs	תִּקְטֹל	<i>tiqṭōl</i>	ona zabije
2ms	תִּקְטֹל	<i>tiqṭōl</i>	ty (m) zabijesz
2fs	תִּקְטְלִי	<i>tiqṭəlî</i>	ty (f) zabijesz
1cs	אֶקְטֹל	<i>ʾeqṭōl</i>	ja zabiję
3mp	יִקְטְלוּ	<i>yiqṭəlu</i>	oni zabiją
3fp	תִּקְטֹלְנָה	<i>tiqṭōlnāh</i>	one zabiją
2mp	תִּקְטְלוּ	<i>tiqṭəlu</i>	wy (m) zabijecie
2fp	תִּקְטֹלְנָה	<i>tiqṭōlnāh</i>	wy (f) zabijecie
1cp	נִקְטֹל	<i>niqṭōl</i>	my zabijemy

1.2 Znaczenie *imperfectum*

Możliwe znaczenia *imperfectum* pokażemy na przykładzie czasownika **כָּתַב** (pisał):

- Czas przyszły: **יִכְתֹּב** on napisze.
- Czynność ciągła (trwająca w czasie) lub wyrażająca przyzwyczajenie lub zwyczaj: **יִכְתֹּב** pisał, pisywał, pisze, pisuje, będzie pisał. Przy takim użyciu tej formy czas gramatyczny nie jest wyrażony, lecz musi zostać odczytany z kontekstu, w którym dany czasownik występuje.
- Znaczenie modalne: *imperfectum* może być tłumaczone w sensie modalnym, co wymaga użycia odpowiedniego czasownika typu „musieć, chcieć, móc”; **יִכְתֹּב** może napisać, mógłby napisać, chciałby napisać, pragnie napisać, powinien napisać. Nie jest możliwe wyznaczenie dokładnych wskazówek, które wskazywałyby na zastosowanie takiego tłumaczenia, gdyż jest ono warunkowane strukturą syntaktyczną, w której występuje dany czasownik (zdanie warunkowe, zdanie celowe itd.).

2. Sekwencje narracyjne w czasie przeszłym

Charakterystyczne dla języka hebrajskiego jest budowanie tak zwanych sekwencji narracyjnych za pomocą komplementarnego użycia dwóch form odmiany czasownika, *perfectum* i *imperfectum*.

W opowiadaniu czasu przeszłego stosuje się sekwencję *perfectum* + *imperfectum*. Jej cechą charakterystyczną jest specjalna forma spójnika *waw*-, która występuje z podwojeniem spółgłoski przedrostka osobowego w *imperfectum*.

קָם הָאִישׁ וַיִּדְרֹשׁ   Mężczyzna wstał i szukał...

עָמַד וַיִּקְרָא   Stał i zawołał...

Zwróćmy uwagę na wokalizację spójnika *waw*:

וַיִּכְתֹּב	<i>wayyiktōb</i>	i napisał	וַיִּכְתְּבוּ	<i>wayyiktəbū</i>	i napisali
וַתִּכְתֹּב	<i>wattiktōb</i>	i napisała, itd.	וַתִּכְתְּבֶנָּה	<i>wattiktōbnāh</i>	i napisały, itd.
וָאֶכְתֹּב	<i>wā'ektōb</i>	i napisałem	וַנִּכְתֹּב	<i>wanniktōb</i>	i napisaliśmy

W narracji czasu przeszłego użyta w ten sposób forma *imperfectum* przyjmuje wartość czasową *perfectum* – nazywa się je odwróconym *imperfectum*. Spójnik *waw* występujący w tej sekwencji narracyjnej jest nazywany *waw consecutivum* (lub *inversivum*).

Sekwencja może składać się z większej liczby czasowników.

וַיֵּאָכֵל וַיִּשְׂתֶּה וַיִּקָּם וַיֵּלֶךְ   (i) on zjadł, (i) wypił, (i) wstał i poszedł (Rdz 25,34*)

3. Qal *imperfectum* czasownika הָיָה

Czasownik הָיָה (być) występuje często w *imperfectum*, ale jego forma jest nieregularna.

3 sg m	יְהִי	3 pl m	יְהִיו
3 sg f	תְּהִי	3 pl f	תְּהִינָּה
2 sg m	תְּהִי	2 pl m	תְּהִיו
2 sg f	תְּהִי	2 pl f	תְּהִינָּה
1 sg	אֶהְיֶה	1 pl	נִהְיֶה

4. Zdania czasowe zaczynające się od וַיְהִי

וַיְהִי to forma *imperfectum* czasownika הָיָה (3 sg m) poprzedzona *waw inversivum*. W narracji forma ta może pełnić dwie różne funkcje.

- sekwencja narracyjna

W sekwencjach narracyjnych czasu przeszłego przyjmuje znaczenie: „był, stał się”.

וַיְהִי יְהוָה אֶת־יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מְצֻלִיחַ וַיְהִי בְּבֵית אָדֹנָיו הַמִּצְרָיִם

Jahwe był z Józefem i stał się on człowiekiem, któremu się wiodło, i był w domu swego pana, Egipcjanina (Rdz 39,2)

Biblia Tysiąclecia: Pan był z Józefem i dlatego wiodło mu się dobrze, i był w domu swego pana, Egipcjanina.

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל לֵאמֹר

Słowo Jahwe było do Samuela, mówiąc (1 Sm 15,10)

Biblia Tysiąclecia: Pan skierował do Samuela takie słowa.

• zdanie czasowe

W opowiadaniach forma וַיְהִי często wprowadza zdanie czasowe lub okolicznikowe.

וַיְהִי בַעַת הַהוּא וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ אֶל־אַבְרָהָם

W owym czasie (dosł. i było w tym czasie, i) powiedział Abimelek do Abrahama (Rdz 21,22*)

Inne przykłady zastosowania w zdaniach czasowych (za Lambdinem § 110):

וַיְהִי כַבֶּקֶר וַיִּשְׁלַח... i rankiem posłał...

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמַע קוֹל... a po tych wydarzeniach usłyszał głos...

וַיְהִי כַאֲשֶׁר רָאָה אֹתָם וַיִּקְרָא... a gdy ich zobaczył, zawołał...

וְהָיָה כִּי תִשְׁמְעוּ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּזְכְּרֶתֶם... a kiedykolwiek usłyszycie te słowa, będziecie pamiętać...

וְהָיָה כַבֶּקֶר וַיִּצְאֻתֶם... i rankiem wyjdziecie...

5. Słownik

אֶבֶן	f kamień	מִשְׁפָּט	m sąd, wyrok, prawo, zwyczaj
אִם	jeśli (zd. warunkowe)	מִגִּלָּה	m zwój, księga, dokument
וַיֹּאמֶר	Qal impf 3 sg m אמר	עוֹלָם	m wieczność, długi czas
חַטָּאת	f grzech	עַד־עוֹלָם , לְעוֹלָם	na wieki
יְהוֹנָתָן	Jonatan	עֵץ	m drzewo, drewno
יִצְחָק	Izaak	צְדָקָה	m sprawiedliwość
כְּבוֹד	m chwała, sława, szacunek	שָׂאוּל	Saul
כָּתַב	Qal pisał	שְׁמוּאֵל	Samuel
		שְׁנַיִם , שְׁתַּיִם	m, f dwa

Ćwiczenia

1. Odmień następujące czasowniki w koniugacji Qal *imperfectum*

שָׁמַר

3 sg m	3 pl m
3 sg f	3 pl f
2 sg m	2 pl m
2 sg f	2 pl f
1 sg	1 pl

פָּתַב

3 sg m	3 pl m
3 sg f	3 pl f
2 sg m	2 pl m
2 sg f	2 pl f
1 sg	1 pl

שָׁפַט

3 sg m	3 pl m
3 sg f	3 pl f
2 sg m	2 pl m
2 sg f	2 pl f
1 sg	1 pl

דָּרַשׁ

3 sg m	3 pl m
3 sg f	3 pl f
2 sg m	2 pl m
2 sg f	2 pl f
1 sg	1 pl

שָׁבוֹן

3 sg m	3 pl m
3 sg f	3 pl f
2 sg m	2 pl m
2 sg f	2 pl f
1 sg	1 pl

2. Przetłumacz następujące zdania. Określ formę czasowników w nich występujących (Qal, fleksja: perf. lub impf., osoba, liczba, rodzaj, rdzeń czasownik)

Wj 6,5* (a) וְגַם אָנִי שָׁמַעְתִּי אֶת־קוֹל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶזְכֹּר אֶת־בְּרִיתִי:

Wj 24,4 (b) וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת כָּל־דְּבָרֵי יְהוָה

Wj 2,24 (c) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק וְאֶת־יַעֲקֹב:

Ps 9,9 (d) וְהוּא יִשְׁפֹט־אָרֶץ בְּצַדִּיק

Rdz 17,9 (e) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם וְאַתָּה אֶת־בְּרִיתִי תִשְׁמֹר

Joz 24,27* (f) כִּי־הִיא שָׁמְעָה אֶת כָּל־אֲמָרֵי יְהוָה

Joz 24,26* (g) וַיִּכְתֹּב יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּסֵפֶר תּוֹרַת אֱלֹהִים

1 Sm 7,15 (h) וַיִּשְׁפֹּט שְׂמוּאֵל אֶת־יִשְׂרָאֵל כָּל יְמֵי חַיָּו

Pwt 28,9 (i) כִּי תִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכָּיו

1 Sm 18,3* (j) וַיִּכְרְתוּ יְהוֹנָתָן וְדוֹד בְּרִית

1 Sm 23,18 (k) וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית לִפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב דָּוִד בְּחַרְשָׁה וַיְהוּנָתָן הַלֵּוֹי לְבֵיתוֹ

Wj 24,16 (l) וַיֵּשְׁכֶן כְּבוֹד־יְהוָה עַל־הַר סִינַי

c) נִאֲקָתָם od נִאֲקָה (f.jęki, narzekania); tu: st. cstr. sg f + suf. 3 pl m

f) אִמְרֵי od אָמַר (m słowo); tu: st. cstr. pl m

h) חַיֵּיו od חַי (m życie); pl חַיִּים; tu: st. cstr. pl + suf 3 sg m

i) בְּדַרְכָּיו od דָּרַךְ m droga; pl דַּרְכִּים; tu: st. cstr. pl + suf. 3 sg m

k) וַיֵּשֶׁב Qal impf 3 sg m od יָשַׁב (siedzieć, mieszkać; pozostać) z *waw inversium*

שְׁנֵיהֶם od שְׁנַיִם (m dwa); tu: st. cstr. + suf 3 pl m (ich dwóch = obaj)

l) סִינַי Synaj